

Lange, sammensatte ord

Dansk er et sprog med relativt få ord i forhold til andre sprog. Til gengæld har vi massevis af sammensatte ord. Dette gør sig især gældende, når vi taler fagsprog.

Nu skal du til at lave nogle opgaver, der har til formål at øge fornemmelsen for og opmærksomheden på disse sammensatte ord.

Første opgave er at finde så mange enkeltord som muligt gemt i følgende lange ord:

vinkelbeslag
hobbyknivsæt
hængelåsnøgle
batterioplader
håndværktøj
sikkerhedsudstyr
arbejdsskadeforsikring
arbejdsdag
båndsavklinge
stjernekrøyskærv
trælmsflaske
stjernefastnøgle
udsugningsanlæg
brandslukningsudstyr
spånpladereol
forlængerledning
gipsskrueæske
affaldsposestativ
håndstålborste
trykluftboremaskine
hyldeknægtbeslag
dampspærretaperulle
bitsskruetræktersæt
kabeltromlehåndtag

Prøv selv at finde eller lave så lange sammensatte ord som muligt:

.....
.....

Tag et ord fra hver side og lav sammensatte ord – træ I

hånd

tøj

håndsav

lægte

tang

lægtehammer

bore

pas

tømrer

sav

skrue

jern

høvle

hammer

knib

maskine

vater

tvinge

bræk

bænk

arbejds

vinkel

skifte

kniv

arbejds

stok

ryste

ben

stik

nøgle

sand

handsker

hobby

pudser

ko

jern

slibe

sav

stemme

papir

tomme

klods

Tag et ord fra hver side og lav sammensatte ord – træ 2

søm blyant

.....

sikkerheds lære

.....

spån søm

.....

tømrer pistol

.....

smig sav

.....

skyde nøgle

.....

vinkel plade

.....

kam beslag

.....

rund sko

.....

fast vinkel

.....

plade høvl

.....

bånd plugs

.....

rawl pistol

.....

kløft tvinge

.....

hæfte nøgle

.....

skrue kærv

.....

stjerne hejs

.....

tykkelses sav

.....

unbraco trækker

.....

hurtig hammer

.....

Tag et ord fra hver side og lav sammensatte ord – bygge

loft

sav

.....

gips

pistol

.....

fuge

spærre

.....

hobby

plade

.....

tomme

handsker

.....

stik

jern

.....

skrue

kniv

.....

bræk

skrue

.....

arbejds

stok

.....

damp

maskine

.....

gulv

stige

.....

lægte

ben

.....

vater

filter

.....

ko

flaske

.....

knib

hammer

.....

plade

tvinge

.....

wiener

tang

.....

støv

pas

.....

skrue

plade

.....

lim

hejs

.....

Stavelsesmix

Skriv de ord, som er indeholdt i nedenstående stavelsesmix.

Eksempel: ser/bord/fræ – bordfræser

mer/te/læg/ham

pir/pa/sand

ter/ret/af

ve/de/spæn/ski

ker/e/træk/skru

lås/ge/hæn

je/bak/fe/ke

te/ser/pud/rys

slag/kel/be/vin

ter/pas/va

by/ve/kni/hob

ler/bra/un/nøg/co

te/pis/hæf/tol

kel/rer/vin/tøm

rings/ge/sav

sli/kant/tre/ber

fa/pe/ta/gaf

te/nøg/skif/le

de/hejs/pla

ke/mo/ter/jak

led/ger/for/ning/læn

vin/ker/kel/sned

tiv/falds/sta/af

la/bat/der/op/ri/te

ker/ud/heds/sik/styr

sav/ge/klin/bånd

ske/træ/fla/lims

an/sug/nings/ud/læg

ol/de/spån/re/pla

ke/skru/gips/æs/e

ste/stål/hånd/bør

ver/ser/o/fræ

ser/bejds/ar/buk

ker/vest/heds/sik

per/re/prop/ø

rings/sæt/sik/fald

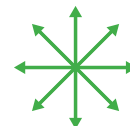
le/ter/løft/pal

te/sels/var/ad/skil

Find ord – på træværkstedet

Find ordlistens ord i skemaet nedenfor – enten vandret, lodret eller diagonalt - og enten stavet forfra eller bagfra.

De 2 løsningsord findes ved at læse ikke benyttede bogstaver oppefra og ned.

bitssæt
egetræ
fejekost
fræser
høvl
kamsøm
kiks
knibtang
koben
kærv

lægtehammer
rundsav
skrue
skruetrækker
stiksav
tommestok
torx
trægulv
trælim
unbraconøgler

T	O	M	M	E	S	T	O	K	S
F	R	G	N	A	T	B	I	N	K
B	E	Æ	K	A	M	S	Ø	M	R
O	L	J	L	T	O	R	X	R	U
L	G	E	E	I	L	V	Ø	H	E
Æ	Ø	M	V	K	M	V	A	S	T
G	N	R	L	A	O	S	R	K	R
T	O	A	U	B	S	S	K	Æ	Æ
E	C	W	G	I	T	D	T	I	K
H	A	L	Æ	T	I	E	N	E	K
A	R	P	R	S	K	G	E	U	E
M	B	L	T	S	S	E	B	R	R
M	N	U	I	Æ	A	T	O	K	N
E	U	G	E	T	V	R	K	S	F
R	I	S	R	E	S	Æ	R	F	L

Hvad gør man på et værksted?

han

han

han

han

han

han

han

han

Hvad gør man på et værksted?

han

han

han

han

Sæt nu nogle af de fundne udsagnsord ind i følgende skema:

nutid

han markerer

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

datid / før nutid

han har markeret

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

bydeform

markér

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Orddannelse

Forstavelser – de små ord, som sættes foran

I det danske sprog bruger vi ofte forstavelser, dvs. småord, der sættes foran andre ord, som derved ændrer deres betydning. Dem skal du arbejde med i denne opgave.

Eksempler: af- afrette, afregne, afbestille, afsætte, aflevere
 Vi skal aflevere legehuset hos kunden i morgen tidlig.
 be- bestille, beregne, beskære, behandle, bestemme
 Til denne opgave skal vi bestille meget forskelligt træ.

**Prøv at finde mindst 4 ord, der starter med de pågældende forstavelser.
På linjen nedenunder skal du lave en hel sætning med ét af dine ord.**

af-

be-

fast-

frem-

i-

ind-

mis-

med-

Alment fagsprog

– rigtig rækkefølge efter betydning

Sæt ordene i den rigtige rækkefølge efter betydning – og start med det ord, som allerede står der.
Eksempel: vådt / tørt / fugtigt / næsten tørt > her er den rigtige rækkefølge: vådt – fugtigt – næsten tørt – tørt

1. beskidt / snavset / møgbeskidt / småsnavset

småsnavset –

2. ingenting / lidt / en del / en smule

ingen ting –

3. spændende / skide spændende / super spændende / vel nok spændende

super spændende –

4. alt / meget / ikke særlig meget / ret meget

alt –

5. ubehøvlet / uhøflig / ikke ret høflig / ikke ligefrem høflig

ubehøvlet –

6. dyrt / rimeligt / ikke urimeligt / lidt dyrt

dyrt –

7. stille / ret stille / lydløs / lidt støjende

lydløs –

8. kompliceret / lidt svært / uforståelig / ret kompliceret

uforståelig –

9. slidt / brugt / godt brugt / lettere brugt

slidt –

10. godt / ret godt / enormt godt / ok

enormt godt –

11. lidt svært / ikke så svært / ikke spor svært / dødsvær

dødsvær –

12. helt sikkert / lidt usikkert / sikkert / ret sikkert

helt sikkert –

Facit: Træ - Sproglige opgaver

Lærerark med facit til sammensatte ord, stavelsesmix, ordsøgning og sproglige opgaver.

Facitlisten er lavet som lærerark. Ved åbne opgaver er der angivet eksempler og vejledende svar.

Lange, sammensatte ord - mulige enkeltord

Sammensat ord	Mulige enkeltord
vinkelbeslag	vinkel, beslag
hobbyknivsæt	hobby, kniv, sæt
hængelåsnøgle	hænge, lås, nøgle
batterioplader	batteri, oplader, lade
håndværktøj	hånd, værk, værktøj, tøj
sikkerhedsudstyr	sikkerhed, udstyr
arbejdsskadeforsikring	arbejde, skade, forsikring
arbejdsdag	arbejde, arbejds, dag
båndsavklinge	bånd, sav, klinge
stjernekrudskærv	stjerne, kryds, kærv
trælimsflaske	træ, lim, flaske
stjernefastnøgle	stjerne, fast, nøgle
udsugningsanlæg	ud, sugning, anlæg
brandslukningsudstyr	brand, slukning, udstyr
spånpladereol	spån, plade, reol
forlængerledning	forlænger, ledning
gipsskrueæske	gips, skrue, æske
affaldsposestativ	affald, pose, stativ
håndstålborste	hånd, stål, børste
trykluftboremaskine	tryk, luft, bore, maskine
hyldekægtbeslag	hylde, kægt, beslag
dampspærretaperulle	damp, spærre, tape, rulle
bitsskruetræktersæt	bits, skrue, trækker, sæt
kabeltromlehåndtag	kabel, tromle, håndtag

Sammensatte ord - træ 1

arbejdsbænk, arbejdsstok, arbejdstøj, boremaskine, brækjern, hobbykniv, håndsav, høvlebænk, knibtang, koben, lægtehammer, rystepudser, sandpapir, skiftenøgle, skruetvinge, slibeklods, stemmejern, stiksav, tomrestok, tømrersav, vaterpas

Sammensatte ord - træ 2

båndsav, fastnøgle, hæftepistol, hurtigtvinge, kamsøm, kløfthammer, pladehøvl, pladehejs, rawlplugs, rundsav, sikkerhedssko, skruetrækker, skydelære, smigvinkel, spånplade, stjernekeæv, sømpistol, tykkelseshøvl, tømrerblyant, unbraconøgle, vinkelbeslag

Sammensatte ord - bygge

brækjern, dampspærre, fugepistol, gipsplade, gulvplade, hobbykniv, knibtang, lægtehammer, limflaske, loftstige, pladehejs, skruemaskine, skruetvinge, stiksav, støvfilter, tomrestok, vaterpas, wienerstige

Stavelsesmix

Nr.	Facit	Nr.	Facit
1	lægtehammer	20	termojakke
2	sandpapir	21	forlængerledning
3	afretter	22	snedkervinkel
4	spændeskive	23	affaldsstativ
5	skruetrækker	24	batterioplader
6	hængelås	25	sikkerhedsudstyr
7	kaffebakke	26	båndsavklinge
8	rystepudser	27	trælmsflaske
9	vinkelbeslag	28	udsugningsanlæg
10	vaterpas	29	spånpladereol
11	hobbyknive	30	gipsskrueæske
12	unbraconøgler	31	håndstålbørste
13	hæftepistol	32	overfræser
14	tømrervinkel	33	arbejdsbukser
15	geringssav	34	sikkerhedsvest
16	trekantsliber	35	ørepropper
17	gaffatape	36	faldsikringssæt
18	skiftenøgle	37	palleløfter
19	pladehejs	38	advarselsskilte

Find ord - på træværkstedet

Der findes desværre ingen facitliste til denne opgave.

Hvad gør man på et værksted? - eksempler

han markerer, måler, saver, skruer, borer, sliber, høvler, filer, limer, samler, spænder fast, skærer, løfter, fejer, renser, afretter, monterer, reparerer.

Orddannelse med forstavelser - eksempler

Forstavelse	Eksempler
af-	afrette, afmontere, afskære, aflevere
be-	beskære, behandle, bestille, beregne
fast-	fastgøre, fastspænde, fastlåse, fastskrue
frem-	fremlægge, fremstille, fremføre, fremvise
i-	isætte, ind? / ilægge, i-skrue, i-bore
ind-	indstille, indsætte, indmåle, indtegne
mis-	misforstå, miste, misligholde, misfarve
med-	medbringe, medvirke, medtage, medhjælpe

Rigtig rækkefølge efter betydning

Nr.	Rækkefølge
1	småsnævset - beskidt - snævset - møgbeskidt
2	ingenting - en smule - lidt - en del
3	super spændende - skide spændende - vel nok spændende - spændende
4	alt - meget - ret meget - ikke særlig meget
5	ubehøvlet - uhøflig - ikke ligefrem høflig - ikke ret høflig
6	dyrt - lidt dyrt - ikke urimeligt - rimeligt
7	lydløs - stille - ret stille - lidt støjende
8	uforståelig - kompliceret - ret kompliceret - lidt svært
9	slidt - godt brugt - brugt - lettere brugt
10	enormt godt - ret godt - godt - ok
11	dødsvært - lidt svært - ikke så svært - ikke spor svært
12	helt sikkert - sikkert - ret sikkert - lidt usikkert

Note: Rækkefølgeopgaven kan drøftes sprogligt, fordi nogle udtryk ligger tæt på hinanden i styrke.